

22 septembrie 2016

IV nr. 47

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică

Prin prezenta, înaintăm următoarele amendamente și obiecții la proiectul legii nr. 268 din 15.06.2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative:

1) ART.I

- Se propune excluderea punctului 2, din considerentul că prevederile art.60 alin. (1) Cod Penal instituie regula generală și prevede expres termenele de prescripție pentru infracțiunile săvârșite în dependență de gravitatea lor. Avînd în vedere principiul legalității, nu se admite un tratament discriminatoriu dintre infracțiunile de corupție și cele asimilate corupției și celelalte categorii de infracțiuni regăsite în Codul Penal. În caz contrar, vom admite faptul că infracțiunile de corupție ușoare și mai puțin grave vor avea pedepse mai mari decît celelalte infracțiuni din aceeași categorie. Scopul pedepsei, în mare măsură, este atins atunci cînd aplicarea sancțiunii are loc cât mai curînd după săvârșirea infracțiunii, fapt menționat și în Hotărîrea Curții Constituționale nr.14 din 27.05.2014, care, printre altele, menționează că *„justificarea prescripției este strîns legată de rațiunea represiunii penale, care, după trecerea unui interval îndelungat de timp de la săvârșirea infracțiunii, devine ineficientă în raport cu scopul pedepsei penale”*.
- Propunem excluderea punctului 3, din considerentul că o astfel de evaluare poate genera abuzuri și interpretări arbitrare. Mai mult, modificări la acest capitol au fost deja operate prin Proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 269 din 16.06.2016. Modalitatea sancționării propusă prin modificarea alin. (3), (4) din art. 64 este una nerațională, excesivă și nu corespunde

scopului pedepsei penale, prevăzute la art. 61 Cod Penal. De asemenea, urmează a se ține cont de măsura de siguranță sub forma confiscării obiectului infracțiunii.

- Propunem excluderea punctului 5, deoarece nu este argumentată includerea acestor categorii de infracțiuni în categoria celor exceptate de la aplicarea pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege. Ba dimpotrivă, trebuie să fie prevăzute condiții de stimulare în situația când respectivele infracțiuni se caracterizează printr-un grad sporit de latență.

- La punctul 6 propunem introducerea art. 242², după art. 242¹.

- Propunem excluderea punctului 7. Propunerea de la art. 123¹ alin. (3) oferă o modalitate subiectivă de stabilire a competenței și extinde în mod neîntemeiat competența Centrului Național Anticorupție. Astfel, practic orice infracțiune din Codul Penal poate deveni conexă și respectiv, să fie de competența Centrului Național Anticorupție.

- Se propune excluderea punctelor 8 și 9. Considerăm inoportună definirea acestor noțiuni și, respectiv diferențierea dintre interes/patrimoniu public sau privat. De asemenea, urmează a se ține cont de obiecțiile de la punctul 24.

Constatăm că prin modificarea dată se propune revenirea la sistemul anterior existent, când patrimoniul statului reprezintă o valoare superioară celorlalte valori, inclusiv patrimoniul privat al cetățenilor.

- Nu este justificată, în opinia noastră, propunerea de la punctul 10 de a completa alin. (1) art. 181¹ cu cuvântul „mită”, deoarece în acest caz mita se reduce doar la „alte foloase”. De asemenea, modificarea dispoziției normei date va genera o neconcordanță cu punctele 21 și 22 din prezentul proiect de lege. Din acest considerent, respectiva propunere trebuie exclusă.

De asemenea, urmează a fi revizuită sancțiunea propusă sub aspectul formulării, anume sintagma „sau, în ambele cazuri”.

- Propunem excluderea modificărilor propuse la punctul 11. Modificarea alin. (2) și (4) art. 181² va genera abuzuri și interpretări arbitrare, deoarece nu sunt criterii exacte de evaluare.

Dat fiind faptul că componența de infracțiune prevăzută la alin. (3) și (4) art. 181² este una formală și se consideră consumată la săvârșirea faptei propriu-zise, fără a ține cont de eventualele consecințe, sancțiunea pecuniară nu va putea fi stabilită în cazul în care din motive independente de voința părților, nu s-au obținut mijloacele bănești în urma extorcării sau în cazul în care valoarea nu a fost determinată.

Astfel, nu se justifică modificarea propusă. Această obiecție este valabilă și pentru propunerea de modificare a alin. (5).

- Propunem excluderea punctului 12. Sancțiunea propusă la alin. (1) art. 239 referitoare la amendă este disproporțională în raport cu pedeapsa cu închisoarea, care este alternativă.

În cazul alin. (2) art. 239 nu este clar cum va fi evaluat prejudiciul cauzat când fapta săvârșită va fi cea prevăzută la lit. b).

- Sancțiunea de la alin. (1) art. 239¹ nu corespunde construcției laturii obiective (fapta se pedepsește din moment ce este săvârșită, nu e necesară survenirea consecințelor, adică este formală într-un caz și, respectiv, formal-materială în al doilea), ceea ce presupune imposibilitatea evaluării pierderilor. Astfel, considerăm inutilă propunerea de modificare, respectiv, se propune excluderea punctului 13. Aceeași obiecție o avem și la punctul 16, din acest motiv propunem excluderea acestuia.

- Se propune a exclude punctul 17, deoarece săvârșirea infracțiunii de la art. 242² nu implică totdeauna doar persoana publică, ci subiectul general, în timp ce sancțiunea prevede imperativ pedeapsa complementară de interdicție de ocupare a funcției publice.

- Propunem excluderea sau revizuirea punctului 18, sub aspectul sancțiunilor la art.243. Considerăm că pedeapsa propusă în mărime de la 2,500,000 la 3,000,000 u.c. (pentru persoanele fizice) și de la 6,000,000 la 7,000,000 u.c. (pentru persoanele juridice) este o pedeapsă excesiv de mare pentru realitățile Republicii Moldova și practic imposibil de executat și, respectiv, nu va fi realizat scopul pedepsei penale, prevăzut la art. 61 Cod Penal. De asemenea, urmează a se ține cont de măsura de siguranță sub forma confiscării obiectului infracțiunii.

- Punctul 19. Considerăm inoportună introducerea cuvântului „mită”, deoarece din punct de vedere lingvistic, *avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin* este o noțiune mai largă care cuprinde atât mita cât și alte remunerații primite în bani, obiecte, titluri de valoare, servicii etc. În acest sens, operarea modificării în conținutul art. 256 va duce la îngustarea obiectului juridic al infracțiunii . (Mai mult ca atât, mita cuprinde și avantajele nepatrimoniale, aceasta rezultă din conținutul art.333-334 a Codului Penal)

Din rațiunea celor enunțate, o alternativă ar fi introducerea unui nou articol - 134¹⁴ care va stabili o definiție pentru noțiunea de mită, ulterior făcându-se trimitere la acest articol.

Dat fiind că avantajele primite în sensul laturii obiective a infracțiunii de la art. 256 pot fi doar patrimoniale, deducem că valoarea acesteia poate fi stabilită. Așadar, este inadecvată sintagma *"iar atunci când valoarea mitei nu poate fi stabilită"*. și propunem excluderea acestei sintagme.

Obiecțiile respective se referă și la pct. 21,22 și 35.

- Punctul 20. Conform art.62 alin. (2) Cod Penal, închisoarea nu poate fi pedeapsă complementară. Astfel, pentru a evita eventualele neclarități, urmează a fi revizuită formularea conținutului sancțiunii la articolul respectiv

- Punctul 24 se propune a fi exclus. Din conținutul art.326¹ Cod Penal se evidențiază disproporționalitatea cuantumului pedepsei în raport cu pedeapsa instituită la art.191 Cod Penal, unde se încriminează fapta de delapidare a averii străine. Legea penală apără drepturile și proprietatea persoanei în mod egal, indiferent de proprietar. Considerăm că operarea unei astfel de modificări va crea un precedent periculos unde dreptul asupra proprietății publice prevalează asupra dreptului de proprietate privată. Nu este necesară diferențierea răspunderii în dependență de apartenența obiectului material al infracțiunii. Totodată, existența unei astfel de norme va crea probleme de calificare în cazul entităților cu capital public și privat.

Totodată, noțiunea de delapidare este distorsionată comparativ cu cea dată la art. 191. Astfel, nu poate fi însușire prin delapidare fără ca bunul respectiv să nu fie încredințat făptuitorului. În caz contrar, va fi vorba despre o altă infracțiune contra patrimoniului (de ex. furt). În același timp, delapidarea cu folosirea situației de serviciu reprezintă o agravantă în cazul art. 191 alin. (2) lit. d), în timp ce în componența de infracțiune propusă, apare în norma de bază. Mai mult, ceea ce este prevăzut ca definiție la art. 191, se propune a fi agravantă la art. 326¹ alin. (2) lit. a).

- Punctul 25. Considerăm inutilă introducerea unei norme speciale precum art.326². Norma penală trebuie să fie una concisă, clară, simplă, respectiv, trebuie evitată supraaglomerarea Codului Penal. Prevederile art.324, 326, 327, 328 Cod Penal înglobează sub aspectul elementelor componenței de infracțiune ceea ce e prevăzut la art.326²

Nu este clar ce cuprinde noțiunea de „folos patrimonial și nepatrimonial”.

Totodată, reiterăm că închisoarea nu poate fi în calitate de sancțiune complementară.

- Propunem excluderea punctului 26. În conformitate cu dispoziția alin. (1) art. 328, pentru ca fapta să fie pasibilă de răspundere penală este necesară prejudicierea intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice în proporții considerabile, pe când pedeapsa propusă raportează amenda la valoarea interesului material sau personal, despre care este vorba la alin. (2) lit. b¹).

La alin. (2) sancțiunea propusă este aplicabilă doar în raport cu alin. (2) lit. b¹.

- Propunem excluderea punctului 27, deoarece prevede o pedeapsă pecuniară excesivă, neproportională faptei săvârșite și nu este în concordanță cu pedeapsa alternativă, închisoarea, care rămîne pînă la 3 ani. Aceleași obiecții le constatăm și în cazul pct. 28 și 30, care propunem să fie excluse.

La alin. (2), (3) din art. 328 nu este clară intenția autorului referitoare la sancțiune: închisoarea și amenda sunt sau nu alternative?

- Se propune excluderea punctului 31 pentru a evita dublarea normelor, deoarece prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 134 din 17.06.2016 a fost introdus alin. (2) la art.352¹ care încriminează fapta de *"incluere intenționată a unor date incomplete sau false, neinclușdere intenționată a unor date în declarația de avere și interese personale"*.

Totodată, pedeapsa pecuniară propusă la alin. (1) nu este proporțională faptei, ținînd cont de conținutul laturii subiective - neglijența.

- Se propune excluderea punctelor 32-37, din motiv că sancțiunea propusă este una neproportională faptei incriminate.

- La punctul 39 se propune excluderea art.335², deoarece instituie o diferențiere discriminatorie în dependență de criteriul privat/public al sferei în care activează persoana.

Art.335³ se propune a fi exclus, deoarece subiectul infracțiunii prevăzut la această normă, persoana cu statut de conducător sau adjunct al unei organizații comerciale sau a unei instituții financiare în care statul sau administrația publică locală deține cota parte, nu este subiect al declarării averii și intereselor personale conform articolului 3 al Legii privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17.06.2016. Respectiv, inexistența unei obligații legale de depunere a declarației de avere și interese personale pentru anumiți subiecți duce la imposibilitatea sancționării acestora.

Totodată, se constată aceeași problemă ca și în cazul art. 335².

2) ART.II

La punctul 1 propunem excluderea prevederilor referitoare la art. 239-240¹, 329, 330³ ținând cont de constatările CEDO în cauza Iordachi și alții vs Moldova, . În această cauză, Curtea a reiterat că convorbirile telefonice cad sub incidența noțiunilor de „viață privată” și „corespondență” în sensul art. 8 CEDO. O astfel de ingerință este justificată în sensul par. 2 al art. 8 CEDO doar dacă a fost „prevăzută de lege”, urmărește un scop legitim și dacă a fost „necesară într-o societate democratică”. Ea a mai notat că interceptarea corespondenței constituie o ingerință foarte serioasă în dreptul persoanei și doar motive foarte serioase bazate pe o bănuială verosimile că persoana este implicată în activități criminale serioase ar trebui puse la baza autorizării. În acest context, considerăm neîntemeiată majorarea numărului de infracțiuni pentru care poate fi efectuată această măsură specială de investigații. Cu atât mai mult, infracțiunile comise din imprudență urmează a fi excluse din această categorie.

3) ART.III

Obiecții generale:

Urmează a se ține cont de modificările deja operate, ce urmează a intra în vigoare (proiectul 137 și proiectele conexe cu acesta), în ceea ce vizează: modul de exprimare a amenzii (1 u.c = 50 de lei MD, limitele de aplicarea a amenzii pentru persoane fizice, persoane cu funcție de răspundere, persoane juridice)

- Propunem excluderea punctului 1, deoarece limitează neîntemeiat cercul de subiecți, prin excluderea persoanelor cu funcție de răspundere de drept privat.

- Se propune excluderea punctului 2. Instituirea unui mod special de calculare a termenului de prescripție pentru contravențiile specificate este nejustificată. În acest context urmează a se ține cont de prevederile Hotărîrii Curții Constituționale nr. 14 din 27.05.2014 pentru controlul constituționalității Art. II al Legii nr. 56 din 4 aprilie 2014 pentru completarea articolului 60 din Codul penal al Republicii Moldova (prescripția tragerii la răspundere penală).

În această hotărîre Curtea menționează următoarele:

„48. [...] în conformitate cu prevederile articolelor 60 și 66 din Constituție, adoptarea legilor constituie prerogativa exclusivă a Parlamentului. Totodată, orice reglementare urmează a fi în limitele principiilor statuate în sistemul de drept în vigoare și să se subscrie principiului preeminenței dreptului.

49. [...] Curtea consideră necesar a examina **instituția prescripției penale** și efectelor acesteia asupra persoanei în corelație cu principiul constituțional al neretroactivității legii penale.

53. Astfel, în sensul art. 22 din Constituție în coroborare cu art.10 din Codul penal, neretroactivitatea legii penale vizează **orice circumstanță care duce la înrăutățirea situației persoanei, fără a se limita doar la mărimea și categoria pedepsei aplicate**, astfel încorporând și instituția **prescripției tragerii la răspundere penală**.

54. Curtea reține că necesitatea **reglementării prescripției tragerii la răspundere penală** reiese din chintesența acestei instituții, or răspunderea penală, ca mijloc de realizare a ordinii de drept prin constrângere, trebuie să intervină cât mai curând după săvârșirea infracțiunii. Justificarea prescripției este strâns legată de rațiunea represiei penale, care, după trecerea unui interval îndelungat de timp de la săvârșirea infracțiunii, devine inefficientă în raport cu scopul pedepsei penale.

55. La fel, rațiunea reglementării prescripției răspunderii penale o constituie garantarea **securității juridice** prin fixarea unor termene pentru intentarea acțiunilor penale și prevenirea unor atingeri dreptului la apărare.”

- Deoarece temeiurile de suspendare/retragere a licenței sunt prevăzute expres de Legea Nr. 451 din 30.07.2001 privind licențierea unor genuri de activitate, precum și alte legi speciale (Legea cu privire la avocatură, notariat), se propune excluderea punctului 3. Scopul urmărit de sistare a activității poate fi atins, totodată, prin sancțiunea „interdicția de a desfășura o anumită activitate sau de a deține o anumită funcție.”

- Se propune excluderea punctului 4. Introducerea la art.34 alin. (2⁵) Cod Contravențional a sancțiunilor în mărime de 2.000.000-6.000.000 u.c. pentru faptele de la art.291² -291⁹ de către instituțiile financiare și participanții profesioniști la piața financiară, precum și 1.250.000-2.500.000 u.c. pentru alte entități raportoare este o pedeapsă excesivă și nu este proporțională faptei comise.

- Propunem excluderea punctelor 7 și 8, deoarece va genera probleme la individualizarea răspunderii, fiind o singură sancțiune pentru un complex foarte larg de fapte. Mai mult ca atât, art. 291³-291⁹ au fost adoptate în anul 2013 și conțin aceleași fapte prejudiciabile. Prin urmare, considerăm această modificare inutilă.

- Propunem excluderea punctului 11, deoarece are un grad sporit de subiectivism, nu oferă criterii exacte de definire, fiind pasibilă de interpretări arbitrare (de ex., nu este clar ce presupune termenul „legislația integrității”, „prieteni”). De asemenea, limitează cercul de persoane cărora li se acordă sprijin, preferințe, etc. la 3

categorii (rude, prieteni, partide politice). În acest sens, considerăm oportună menținerea variantei actuale a art. 313¹.

Din punct de vedere al tehnicii legislative trebuie eliminată sintagma „sau contravenției prevăzute la art. 313⁵-313⁷.”

- La punctul 12 trebuie de stabilit că răspunderea contravențională survine în cazul conflictului de interese real, pentru a evita multipla sancționare pentru aceeași faptă, deoarece prezentul proiect, la punctul 25 propune incriminarea faptei în situația unui conflict de interese consumat la art. 326² Cod Penal.

- Punctul 14.

Nu este o definiție a noțiunii „legislația integrității” și ce acte sunt cuprinse de aceasta. Totodată, propunem eliminarea sintagmei „sau unei alte contravenții”, fiindcă este evident faptul că nu va exista răspundere contravențională dacă fapta comisă nu întrunește elementele componenței acesteia.

La art. 313⁵ alin. (1) formulările „legislația integrității” și „legislația privind declararea controlului averii și intereselor personale” urmează a fi revizuite și raportate la modificările deja intrate în vigoare prin Legea nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

Alin. (2) din art. 313⁵ urmează a fi exclus, deoarece în situația descrisă: fie persoana se află în stare de incompatibilitate, fie în situație de conflict de interese. Ambele cazuri urmează a fi soluționate în modul prevăzut de legislație.

Art. 313⁷ urmează a fi revizuit, deoarece reglementează aceeași faptă ca și infracțiunea prevăzută la art. 326², unica diferență dintre aceste două norme este doar gradul de rudenie a beneficiarilor. Considerăm că acest criteriu nu poate avea influență asupra gradului prejudiciabil al faptei, pentru ca una să fie pasibilă de sancțiune contravențională, iar cealaltă penală.

- La punctul 15 nu sunt enunțate expres care sunt actele de corupție și actelor asimilate corupție, asemănător modificărilor propuse la Codul Penal pct. 7 art. I din prezentul proiect.

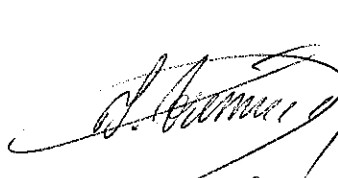
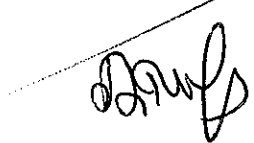
- Se propune excluderea punctului 18, deoarece distorsionează sistemul infracțiunilor economice și contra patrimoniului. Nu este identificabil criteriul de delimitare după gradul prejudiciabil pentru a fi instituite contravențiile date, în contextul în care există infracțiunile prevăzute la art. 240, 332¹, 332², introduse prin Legea nr. 105 din 26.05.2016 privind modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002.

- Deoarece articolul 330² a fost recent modificat prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 134 din 17.06.2016, propune excluderea punctului 19.

- Punctul 20 nu oferă claritate în ceea ce privește agentul constatatator care va examina infracțiunea de la art. 48.

4) ART.IV, V,VI

Urmează a fi excluse sau adaptate la cerințele Hotărîrii Curții Constituționale din 25 iulie 2016, care a menționat că acțiunea în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CEDO poate fi înaintată cu condiția constatării vinovăției acestora prin sentință judecătorească.

 / *sg. Bănuș*
 / A. REȘETNICOV /